

Тетяна Кізіма

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Сергій Подобайло

студент гр. ФПФм-12,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Вітчизняна практика розвитку культури і мистецтва доводить, що певне зростання обсягів фінансування української культури (передусім за рахунок коштів зарубіжних партнерів) збігається у часі із настанням кризових ситуацій. Так, у період революції 2004 року свою діяльність в Україні започаткувала низка відомих нині культурних ініціатив і мистецьких колективів, які тоді отримали фінансову підтримку міжнародних організацій у вигляді різного роду стипендій та грантів. Після Революції гідності вітчизняний культурний сектор відчув (і продовжує відчувати зараз, у період повномасштабної війни з рф) посилену підтримку наших західних партнерів.

Однак в Україні проблема полягає у тому, що як тільки кризові процеси і пов'язані з ними суспільно-економічні трансформації стають менш видимими, то галузь культури і мистецтва чомусь опиняється на другому плані. Хоча, переконані, що «за умови виваженого державного протекціонізму та багатоканальної системи фінансового забезпечення культурно-мистецької індустрії в Україні можуть стати реальним джерелом наповнення бюджету країни та дієвим каналом промоції культури і мистецтва в сучасних умовах» [1, с. 50].

Безумовно, повномасштабне військове вторгнення рф на територію України внесло суттєві корективи у функціонування вітчизняної культурної галузі. Так, через військову агресію в Україні уже постраждало понад тисячу об'єктів культурної інфраструктури (і це без врахування пам'яток культурної спадщини). Причому із загальної кількості таких об'єктів – третина повністю зруйновані. Як відзначають експерти, «пошкоджень і руйнувань зазнали клубні заклади, бібліотеки, музеї, театри, філармонії, заклади мистецької освіти (мистецькі школи і коледжі) та об'єкти культурної спадщини. Найчисельнішою групою об'єктів культурної інфраструктури, які зазнали пошкоджень чи руйнувань, є клубні заклади – 47% від загальної кількості закладів культурної інфраструктури або 603 од., бібліотеки – 479 од., музеї та галереї – 69 од., театри та філармонії – 22 од., заклади мистецької освіти – 98 од.» [3].

Проте українські діячі культури і мистецтва навіть у таких скрутних умовах не втрачають оптимізму і переконані, що нинішня війна може стати своєрідним катализатором для появи різного роду альтернативних джерел фінансування культурно-мистецьких ініціатив в Україні. Тож вітчизняні митці із впевненістю дивляться у майбутнє, про що свідчать матеріали опитування вітчизняних діячів культури Українським культурним фондом (рис. 1).

Діаграма 9. Запоруки перемоги України

Рис. 1. Результати опитування вітчизняних діячів культури і мистецтва Українським культурним фондом щодо їхнього бачення основних заборук перемоги України у повномасштабній війни з рф [2]

Водночас працівники галузі чітко усвідомлюють й усі можливі наслідки такої війни (рис. 2).

Діаграма 11. Наслідки війни для української культурної спільноти

Рис. 2. Очікувані українською культурною спільнотою наслідки повномасштабної війни для галузі [2]

При цьому слід акцентувати, що культурно-мистецька спільнота України потребує гостро потребує не лише фінансової (76% респондентів), але й координаційної (50% респондентів) та інформаційної (46% респондентів) підтримки (рис. 3).

Діаграма 20. Якого характеру допомогу Ви потребуєте?
(% серед усіх респондентів)

Рис. 3. Очікувана культурно-мистецькою спільнотою України допомога в умовах повномасштабної війни [2]

Проте зазначимо, що для того, аби вітчизняна галузь культури і мистецтва успішно розвивалася, монетизовувалася і наповнювала бюджет, необхідно мінімізувати вплив бюрократичної системи на галузь та збільшити її диджиталізацію, котра залишає значно менше шансів для проявів корупції.

Безперечно, для української держави культура і мистецтво мають стати міцним фундаментом її розвитку. Адже саме у цій сфері найбільш повно реалізується так звана «народна дипломатія» і позиціонування України на світовій арені. А наслідок таких комунікацій суттєво впливає як на внутрішню стабільність у державі, так і на її інвестиційну привабливість для зовнішніх партнерів.

Список використаних джерел:

1. Кізіма Т. О. Фінансове забезпечення розвитку культурно-мистецьких індустрій в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Економіка. 2017. № 6 (34). С. 47–51.
2. Українська культура отримає нові джерела фінансування після війни: результати опитування УКФ. URL: <https://suspilne.media/240684-ukrainska-kultura-otrimae-novi-dzerela-finansuvanna-pisla-vijni-rezultati-opituvanna-ukf/>
3. Через російську агресію в Україні постраждав вже 1271 об'єкт культурної інфраструктури. URL: <https://mkip.gov.ua/news/8542.html>